

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO NR. 5D-2025/2.1-1464 PRIEŠ VALSTYBINĘ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJĄ

2025-02-06 Nr. PA-17
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2025 m. lapkričio 11 d. gavo X (toliau –Pareiškėja) skundą dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – ir Inspekcija) pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai vilkinant sprendimo dėl Pareiškėjos 2024 m. gruodžio 3 d. skundo ir 2024 m. gruodžio 6 d. skundo patikslinimo priėmimą (toliau – Skundas).

2. Skunde nurodyta:

Pareiškėja 2024 m. gruodžio 3 d. pateikė skundą Inspekcijai (registracijos Nr. 1R-7838 (2.13.Mr)), 2024 m. gruodžio 6 d. patikslino skundą (registracijos Nr. 1R-7922 (2.13.Mr)) (toliau kartu – 2024-12-06 Skundas).

Inspekcija 2025 m. kovo 4 d. raštu Nr. 2R-913 (2.13.Mr) informavo Pareiškėją apie 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo eigą ir termino pratęsimą iki 6 mėnesių nuo šio skundo gavimo Inspekcijoje dienos.

Pareiškėja, nesulaukusi Inspekcijos sprendimo, 2025 m. birželio 10 d. el. laišku (registracijos Inspekcijoje Nr. 1R-3809 (2.13 Mr)), klausė Inspekcijos, kodėl jos 2024-12-06 Skundas neišnagrinėtas praėjus Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme (toliau – ADTAI) numatytam 6 mėnesių terminui. Inspekcija 2025 m. liepos 2 d. raštu Nr. 2R-3010 (2.13 Mr) informavo Pareiškėją, kad 2024-12-06 Skundas neišnagrinėtas per ADTAI 30 straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus dėl objektyvių priežasčių.

Pareiškėjos 2024-12-06 Skundas, praėjus daugiau nei 11 mėnesių, dar neišnagrinėtas.

Pareiškėja prašo Seimo kontrolierės atlikti tyrimą ir pripažinti Inspekciją vilkinant 2024-12-06 Skundo išnagrinėjimą ir sprendimo priėmimą, įpareigoti Inspekciją kuo skubiau išnagrinėti 2024-12-06 Skundą.

TYRIMO IŠVADOS

3. Seimo kontrolierė, gavusi Skundą, 2025 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. SE-2376 kreipėsi į Inspekciją, prašydama pateikti motyvuotus paaiškinimus, informaciją. Seimo kontrolierė taip pat pasiūlė Inspekcijai priimti sprendimą dėl 2024-12-06 Skundo bei apie tai informuoti Pareiškėją (2 priedo 1 punktas).

4. Inspekcija 2025 m. gruodžio 30 d. raštu Nr. 2R-6280 (2.13 Mr) pateikė Seimo kontrolierei informaciją, paaiškinimus, dokumentus, reikalingus Skundo tyrimui (2 priedas 2 punktas).

5. Tyrimui aktualus teisinis reguliavimas, įtvirtintas Konstitucijoje, Seimo kontrolierių

įstatyme (toliau – ir SKĮ), ADTAĮ, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1156 (toliau – Nuostatai), Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nagrinėjamų skundų nagrinėjimo tvarkos apraše, patvirtintame Inspekcijos direktoriaus 2021 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 1T-20 (1.12.E) (toliau – Aprašas) ir teismų praktika, suformuota Konstitucinio Teismo (toliau – ir KT) nutarimuose, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) jurisprudencijoje, pateikiama 2 ir 3 prieduose.

6. Vadovaujantis Skundo tyrimui aktualiu teisiniu reglamentavimu ir teismų praktika, išanalizavus Skunde nurodytas aplinkybes (pažymos 2 punktą), kartu su Skundu pateiktus dokumentus (1 priedas), Inspekcijos pateiktą informaciją (2 priedo 2 punktą), darytinos šios išvados:

6.1. Pareiškėja Seimo kontrolierei skundžiasi Inspekcijos neveikimu, t. y., jos 2024-12-06 Skundo neišnagrinėjimu per ADTAĮ nustatytus terminus.

6.2. Inspekcija veikia pagal ADTAĮ bei Nuostatais suteiktus įgaliojimus (3 priedo 1.3 ir 1.6 papunkčiai). Inspekcija tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą pagal BDAR, ADTAĮ ir kitus įstatymus, reglamentuojančius asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, bei Inspekcijos nustatyta tvarka priima sprendimus dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimų ir kt.

Inspekcija, atlikdama teisės aktuose jai nustatytas priežiūros institucijos funkcijas bei priimdama sprendimus dėl jų atlikimo, yra nepriklausoma, jos teisės gali būti suvaržytos tik įstatymų. Inspekcija, pagal kompetenciją nagrinėdama skundus, privalo laikytis bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms, teisės viršenybės ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, skaidrumo ir kt.) reikalavimų.

Atsižvelgus į Konstitucinio Teismo praktiką (4 priedo 1 punktą) Inspekcijos darbas turi būti organizuotas taip, kad į Inspekciją kreipėsi žmonės nepatirtų piktnaudžiavimo, biurokratizmo, kad jų reikalai būtų nagrinėjami ir sprendžiami nevilkinant. Remiantis LVAT praktika (4 priedo 2 punktą), asmuo, nepriklausomai nuo dokumento, kuriuo kreipiasi į Inspekciją, pobūdžio (skundas, prašymas), turi teisę pagrįstai tikėtis, kad šis kreipimasis būtų išnagrinėtas ir į jį būtų atsakyta teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. Inspekcijai praleidus ADTAĮ ir Apraše nustatytus administracinio sprendimo priėmimo terminus, galima konstatuoti Inspekcijos neveikimą.

ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad skundas turi būti išnagrinėtas per įmanomai trumpiausią laiką, ir imperatyviai nurodyta, kad bendras skundo nagrinėjimo Inspekcijoje terminas negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai nuo skundo gavimo Inspekcijoje dienos.

6.3. Inspekcija, vadovaudamasi ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalimi ir Aprašo 34, 36 punktais (3 priedo 1.6 papunktis), turėjo išnagrinėti 2024-12-06 Skundą iki 2024 m. balandžio 6 d. (per 4 mėnesius), o pratęsus 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo terminą 2 mėnesiais ir pranešus apie tai Pareiškėjai – iš viso per 6 mėnesius (iki 2024 m. birželio 6 d.), jeigu dėl skunde nurodytų ar nagrinėjimo metu paaiškėjusių aplinkybių sudėtingumo, informacijos apimtys, skundžiamo asmens ir kitų juridinių ar fizinių asmenų vengimo vykdyti priežiūros institucijos reikalavimus, skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio arba kitų objektyvių priežasčių būtina skundo nagrinėjimą pratęsti.

Pažymėtina, kad Inspekcijos direktorius Apraše nustatė, kad kitomis objektyviomis aplinkybėmis, dėl kurių gali būti pratęstas asmens skundo nagrinėjimo terminas, laikoma Inspekcijos personalo kaita, išaugusios darbų apimtys, žmogiškųjų išteklių trūkumas ir kt. (Aprašo 36.4 papunktis).

Nagrinėjamu atveju Inspekcija, nepraleisdama ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalyje nustatyto 3 mėnesių termino, 2025 m. kovo 4 d. raštu Nr. 2R-913 (2.13.Mr) informavo Pareiškėją apie 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo eigą ir termino pratęsimą iki 6 mėnesių nuo šio skundo su papildymu gavimo Inspekcijoje dienos. Inspekcijai neišnagrinėjus 2024-12-06 Skundo per maksimalų jo nagrinėjimo terminą, nepaaiškinus Pareiškėjai tokio Inspekcijos neveikimo priežasčių, Pareiškėja 2025 m. birželio 10 d. el. laišku (Inspekcijos reg. Nr. 1R-3809 (2.13 Mr)

kreipėsi į Inspekciją prašydama informuoti, kodėl 2024-12-06 Skundas neišnagrinėtas per ADTAĮ numatytą 6 mėnesių terminą.

Inspekcija 2025 m. liepos 2 d. raštu Nr. 2R-3010 (2.13.Mr), atsakydama į Pareiškėjos 2025 m. birželio 10 d. kreipimąsi (toliau – ir 2025-07-02 raštas; 1 priedo 2 punktas), paaiškino Pareiškėjai, kad išnagrinėti 2024-12-06 Skundą per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus nebuvo galimybės dėl objektyvių priežasčių, t. y. padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio, taip pat būtinybės visapusiškai ir išsamiai įvertinti skundo nagrinėjimo metu surinktą medžiagą. Inspekcija išreiškė apgailėstą, kad dėl minėtų objektyvių priežasčių ir dėl Inspekcijos žmogiškųjų išteklių trūkumo 2024-12-06 Skundo nagrinėjimas užsitęsė. Inspekcija pažymėjo, kad imasi visų įmanomų priemonių bei deda maksimalias pastangas, kad Pareiškėjos 2024-12-06 Skundas pagal galimybes būtų išnagrinėtas kuo operatyviau.

6.4. Inspekcija šio tyrimo metu, Seimo kontrolierės prašymu, paaiškino, kad per 5 mėnesių laikotarpį nuo 2025-07-02 rašto Pareiškėjai dienos, atsižvelgiant į pirmiau nurodytas objektyvias priežastis ir galimybes, buvo pakartotinai peržiūrėta 2024-12-06 Skundo medžiaga, patikrinti duomenys, įvertintos faktinės aplinkybės ir galimi teisiniai aspektai, t. y. visapusiškai išanalizuota visa reikšminga informacija ir parengtas sprendimo projektas.

Inspekcija pabrėžė, kad 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo laikotarpiu, ypač 2025 m. vasaros mėnesiais, Inspekcija susidūrė ne tik su darbuotojų kaita (aptariamam laikotarpiu 2 valstybės tarnautojai atsistatydino, jų darbai buvo perskirstyti esamiems darbuotojams), bet ir jų trūkumu (dėl jau suplanuotų 2025 m. atostogų grafike atostogų, kurios be darbuotojų sutikimo negali būti atšaukiamos; darbuotojų nedarbo dėl ligos ar pan.). Pažymėtina, kad dėl šių priežasčių objektyviai padidėjo esamų darbuotojų darbo krūvis.

Inspekcijos šio tyrimo metu pateiktais duomenimis, pastaruoju metu nagrinėjamų skundų, asmenims siekiant išspręsti klausimus dėl asmens duomenų tvarkymo ar apginti savo teises, skaičius yra išaugęs, pvz., gautų skundų skaičius 2025 m. palyginti su 2024 m. preliminariais duomenimis yra išaugęs 41 proc. (arba 590 gautų skundų daugiau). Net ir esant sudėtingoms veiklos aplinkybėms priimtų sprendimų skaičius yra 52 proc. (arba 655 sprendimų daugiau) didesnis nei 2024 metais.

Inspekcijos informacinės sistemos duomenimis, 2025 m. birželio 6 d. (suėjus 6 mėnesių terminui išnagrinėti 2024-12-06 Skundą), šį skundą nagrinėjusi valstybės tarnautoja turėjo 77 nagrinėjamus skundus. Be to, ši valstybės tarnautoja nagrinėja ne tik skundus, bet ir pranešimus apie asmens duomenų saugumo pažeidimus, taip pat tiesioginio vadovo pavedimu atlieka kitas skubias užduotis (rengia atsiliepimus, skundus teismams, reaguoja į pranešimus dėl galimų asmens duomenų apsaugos pažeidimų ir kt.).

Inspekcija pabrėžė, kad, jos nuomone, imamasi visų įmanomų priemonių, kad Inspekcijos funkcijos pagal galimybes būtų atliekamos laiku ir kokybiškai, tačiau atsižvelgiant į turimus žmogiškuosius išteklius skundų nagrinėjimui, kiek tai įmanoma, prioritetas teikiamas nagrinėti didžiausią neigiamą poveikį asmenims galintiems sukelti pažeidimams bei seniausiai gautiems skundams.

Teigiamai vertintina tai, kad Inspekcija imasi priemonių, kad būtų mažinami skundų nagrinėjimo terminai, pvz., atliko visų nagrinėjamų skundų peržiūrą, siekdama nagrinėjamus skundus apjungti, esant poreikiui perskirstyti juos pagal skundo nagrinėjimo dalyką ir pan., kad ištekliai būtų naudojami maksimaliai efektyviai, artimiausiu metu į Inspekcijos Priežiūros skyrių organizavo 3 naujų darbuotojų priėmimą.

6.5. Inspekcija, atsižvelgusi į Seimo kontrolierės tarpininkavimo prašymą, šio tyrimo metu baigė nagrinėti Pareiškėjos 2024-12-06 Skundą ir dėl jo 2025 m. gruodžio 12 d. priėmė sprendimą Nr. 3R-1801 (2.13-1.E) (Inspekcijai nustačius ADTAĮ nuostatų pažeidimų, vykdant skundžiamus Pareiškėjos asmens duomenų tvarkymo veiksmus, 2024-12-06 Skundas buvo atmestas; toliau – 2025-12-12 Sprendimas).

Pareiškėja (per jai atstovaujantį advokatą) Inspekcijos 2025 m. gruodžio 16 d. raštu Nr. 2R-6026 (2.13 Mr) buvo informuota apie priimtą 2025-12-12 Sprendimą.

6.6. Šio Skundo tyrimo aspektu svarbu pažymėti, kad Inspekcija, aiškindama ADTAĮ

nustatyto maksimalaus skundų nagrinėjimo termino praleidimo priežastis nagrinėjant 2024-12-06 Skundą, nurodė, kad dėl objektyvių priežasčių (dėl padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio, personalo kaitos, žmogiškųjų išteklių trūkumo) nebuvo galimybės 2024-12-06 Skundą išnagrinėti per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus.

Pastebėtina, kad pagal ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalį dėl objektyvių priežasčių 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo terminą galima buvo pratęsti tik iki 6 mėnesių, nepaisant to, ar toliau tęsėsi galimai objektyvios Inspekcijos neveikimo dėl 2024-12-06 Skundo išnagrinėjimo priežastys.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuo atveju 2024-12-06 Skundas buvo išnagrinėtas ir priimtas 2025-12-12 Sprendimas per vienerius metus, t. y., per dvigubai ilgesnį terminą, nei ADTAĮ nustatytas maksimalus skundo nagrinėjimo 6 mėnesių terminas.

7. Vadovaujantis SKĮ 2 straipsnio 1 dalimi (3 priedo 1.2 papunktis) biurokratizmu laikoma tokia pareigūno veika, kai nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

Pažymėtina, kad, įvertinus Inspekcijos paaiškinimus dėl objektyvių aplinkybių, lėmusių 2024-12-06 Skundo neišnagrinėjimą per ADTAĮ, Apraše nustatytus terminus, laikytina, kad 2025-12-12 Sprendimo nepriėmimas teisės aktuose nustatytais terminais, nors ir neatitiko teisės aktų reikalavimų, neturėjo tyčinio vilkinimo požymių.

Kartu, atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose įtvirtinti terminai yra privalomojo pobūdžio, atkreiptinas Inspekcijos dėmesys į tai, kad turi būti įgyvendinamos jau numatytos ir ieškoma papildomų vidaus administravimo priemonių, kad būtų užtikrinamas tinkamas Inspekcijos viešojo administravimo funkcijų vykdymas.

Atsižvelgus į pirmiau nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Pareiškėjos Skundas pripažintinas pagrįstu dėl 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo terminų nesilaikymo.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

8. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundą dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

9. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierė **Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorei** rekomenduoja atkreipti dėmesį į pareigą laikytis ADTAĮ nustatyto asmenų skundų nagrinėjimo maksimalaus 6 mėnesių termino, įgyvendinti numatytas ir ieškoti papildomų vidaus administravimo priemonių, kad būtų užtikrinamas tinkamas Inspekcijos viešojo administravimo funkcijų vykdymas.

Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti **Seimo kontrolierę** (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo

kontrolierei pateikti el. p. ombuds@lrski.lt arba per E. pristatymo informacinę sistemą).

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė

KARTU SU SKUNDU PATEIKTA INFORMACIJA

Kartu su Skundu pateiktuose Inspekcijos dokumentuose nurodyta ši informacija:

1. Inspekcijos 2025 m. kovo 4 d. raštas Nr. 2R-913 (2.13.Mr) dėl 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo eigos ir termino pratęsimo, adresuotas advokatui V. V., atstovaujančiam Pareiškėjos interesams – Inspekcija 2024-12-19 raštu Nr. 2R-6388 (2.13.Mr) kreipėsi į skundžiamą asmenį, prašydama pateikti paaiškinimus dėl 2024-12-06 Skunde nurodytų aplinkybių, šiuo metu yra vertinami 2025 m. sausio 17 d. Inspekcijoje gauti skundžiamo asmens paaiškinimai. Inspekcija dėl, jos nuomone, objektyvių priežasčių (dėl padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio, taip pat būtinybės papildomai įvertinti skundo nagrinėjimo metu surinktą medžiagą) neturi galimybės 2024-12-06 Skundo išnagrinėti per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą 4 mėnesių terminą, todėl 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo terminas pratęsiamas iki 6 mėnesių nuo šio skundo priėmimo Inspekcijoje dienos.

2. Inspekcijos 2025 m. liepos 2 d. raštas Nr. 2R-3010 (2.13 Mr), adresuotas advokatui V. V., atstovaujančiam Pareiškėjos interesams – Inspekcija, atsakydama į Pareiškėjos prašymą dėl 2024-12-06 Skundo neišnagrinėjimo per ADTAĮ nustatytus terminus, pažymėjo, kad 2024-12-06 Skundo nagrinėjimas užsitęsė dėl objektyvių priežasčių (padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio, taip pat būtinybės visapusiškai ir išsamiai įvertinti skundo nagrinėjimo metu surinktą medžiagą), taip pat dėl Inspekcijos žmogiškųjų išteklių trūkumo. Inspekcija imasi visų įmanomų priemonių bei deda maksimalias pastangas, kad Pareiškėjos 2024-12-06 Skundas, pagal galimybes būtų išnagrinėti kuo operatyviau.

GAUTA INFORMACIJA

1. Seimo kontrolierė, gavusi Skundą, 2025 m. lapkričio 19 d. raštu Nr. SE-23765.1. kreipėsi į Inspekciją, prašydama pateikti motyvuotus paaiškinimus, informaciją: kokių priemonių ir maksimalių pastangų po Inspekcijos 2025 m. liepos 2 d. rašto Nr. 2R-3010 (2.13 Mr) ėmėsi Inspekcija, kad 2024-12-06 Skundas būtų išnagrinėtas (jei nesiėmė, nurodyti priežastis); dėl kokių priežasčių, Inspekcijai 2025 m. liepos 2 d. raštu Nr. 2R-3010 (2.13 Mr) pažadėjus 2024-12-06 Skundą išnagrinėti kuo operatyviau, jis neišnagrinėtas per daugiau nei 11 mėnesių. Seimo kontrolierė taip pat pasiūlė Inspekcijai priimti sprendimą dėl 2024-12-06 Skundo bei apie tai informuoti Pareiškėją (Inspekcijos sprendimo ir rašto Pareiškėjai kopiją pateikti Seimo kontrolierei).

2. Inspekcija 2025 m. gruodžio 30 d. raštu Nr. 2R-6280 (2.13 Mr) pateikė Seimo kontrolierei informaciją, paaiškinimus, dokumentus, reikalingus Skundo tyrimui:

2.1. 2024 m. gruodžio 3 d. ir 2024 m. gruodžio 6 d. Inspekcijoje buvo gautas Pareiškėjos 2024-12-06 Skundas. „Nepraleisdama ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalyje nustatyto 3 mėnesių termino, Inspekcija 2025-03-04 raštu Nr. 2R-913 (2.13.Mr) informavo Pareiškėją apie 2024-12-06 Skundo nagrinėjimo eigą ir termino pratęsimą iki 6 mėnesių nuo šio skundo gavimo Inspekcijoje dienos¹“.

„2025-06-10 Inspekcijoje gavus Pareiškėjos el. laišką (Inspekcijos reg. Nr. 1R-3809 (2.13 Mr), kuriuo teirautasi, kodėl 2024-12-06 Skundas neišnagrinėtas praėjus ADTAĮ numatytam 6 mėnesių terminui, Inspekcija 2025-07-02 raštu 2R-3010 (2.13.Mr) informavo Pareiškėją, kad išnagrinėti 2024-12-06 Skundą per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus nebuvo galimybės dėl objektyvių priežasčių, t. y. padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio, taip pat būtinybės visapusiškai ir išsamiai įvertinti skundo nagrinėjimo metu surinktą medžiagą. Inspekcija išreiškė apgailėstą, kad dėl minėtų objektyvių priežasčių, taip pat Inspekcijos žmogiškųjų išteklių trūkumo, 2024-12-06 Skundo nagrinėjimas užsitęsė.“

Paaiškiname, kad per 5 mėnesių laikotarpį nuo 2025-07-02 rašto Pareiškėjai dienos, atsižvelgiant į aukščiau nurodytas objektyvias priežastis bei galimybes², buvo pakartotinai peržiūrėta 2024-12-06 Skundo medžiaga, patikrinti duomenys, įvertintos faktinės aplinkybės bei galimi teisiniai aspektai, t. y. visapusiškai išanalizuota visa reikšminga informacija ir parengtas sprendimo projektas. Paminėtina, kad atsižvelgiant ir į ankstesnes Seimo kontrolieriaus rekomendacijas, siekiant optimaliai išnagrinėti visus, ne tik konkretaus pareiškėjo, skundus, aptariamam periodu buvo atlikta visų nagrinėjamų skundų peržiūra, siekiant nagrinėjamus skundus apjungti, esant poreikiui perskirstyti juos pagal skundo nagrinėjimo dalyką ir pan., kad ištekliai būtų naudojami maksimaliai efektyviai.“

2.2. Inspekcija paaiškino, kad Pareiškėjos 2024-12-06 Skundas nebuvo išnagrinėtas per daugiau nei 11 mėnesių nuo jo gavimo dienos (5 mėnesius nuo minėto 2025-07-02 rašto Pareiškėjai) „dėl Pareiškėjai nurodytų objektyvių priežasčių – Inspekcijos žmogiškųjų išteklių trūkumo, padidėjusio Inspekcijos darbuotojų darbo krūvio bei būtinybės visapusiškai ir išsamiai įvertinti skundo nagrinėjimo metu surinktą medžiagą.“

Nagrinėjamu atveju Inspekcija 2025-07-02 rašte Pareiškėjai nurodė, kad imasi visų įmanomų priemonių bei deda maksimalias pastangas, kad Inspekcijoje gauti visi pareiškėjų skundai, įskaitant ir Pareiškėjos, pagal galimybes (t. y. atsižvelgiant į nurodytas objektyvias priežastis) būtų išnagrinėti kuo operatyviau.

¹ Pareiškėjos skundas laikomas gautu 2024-12-06.

² Kartu pažymime, kad Inspekcijos informacinės sistemos duomenimis 2025-06-06, t. y., pagal ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalį, suėjus terminui skundui išnagrinėti, Pareiškėjos skundą nagrinėjęs valstybės tarnautojas turėjo 77 aktyvius (nagrinėjamus) skundus. Taip pat paminėtina, kad valstybės tarnautoja, nagrinėjusi Pareiškėjos skundą, nagrinėja ne tik skundus, bet ir pranešimus apie asmens duomenų saugumo pažeidimus. Taip pat esant tiesioginio vadovo pavedimui atliekamos kitos skubios užduotys (atsiliepinimai, skundai teismams, reagavimas į pranešimus dėl galimų asmens duomenų apsaugos pažeidimų, kt.).

Inspekcija paaiškino, kad „2024-12-06 Skundo nagrinėjimo periodu, ypač 2025 m. vasaros mėnesiais, susidūrė ne tik su darbuotojų kaita (aptariamam periodu 2 valstybės tarnautojai atsistatydino, jų darbai buvo persikirstyti esamiems darbuotojams), bet ir jų trūkumu (dėl jau suplanuotų 2025 m. atostogų grafike atostogų, kurios be darbuotojų sutikimo negali būti atšaukiamos; darbuotojų nedarbo dėl ligos ar pan.). Pažymėtina, kad dėl šių priežasčių objektyviai padidėjo esamų darbuotojų darbo krūvis.

Taip pat pastebėtina, kad pastaruoju metu nagrinėjamų skundų, asmenims siekiant išspręsti klausimus dėl asmens duomenų tvarkymo ar apginti savo teises, skaičius yra išaugęs. Pavyzdžiui, gautų skundų skaičius 2025 m. palyginti su 2024 m. preliminariais duomenimis yra išaugęs 41 proc. (o tai yra 590 gautų skundų daugiau). Net ir esant sudėtingoms veiklos aplinkybėms priimtų sprendimų skaičius yra 52 proc. (o tai yra 655 sprendimų daugiau) didesnis nei 2024 m.

Imamasi visų įmanomų priemonių, kad Inspekcijos funkcijos pagal galimybes būtų atliekamos laiku ir kokybiškai, tačiau atsižvelgiant į turimus žmogiškuosius išteklius skundų nagrinėjimui, kiek tai įmanoma, prioritetas teikiamas didžiausią neigiamą poveikį asmenims galintiems sukelti pažeidimams nagrinėti bei seniausiai gautiems skundams. Apgailestaujame, kad sprendimo priėmimas dėl Pareiškėjos 2024-12-06 Skundo užtruko.“

2.3. „Informuojame, kad sprendimas dėl Pareiškėjos 2024-12-06 Skundo yra priimtas 2025-12-12 (Inspekcijos reg. Nr. 3R-1801 (2.13-1.E)) (sprendimas pridedamas). Pareiškėja (per ją atstovaujantį advokatą) informuota apie priimtą sprendimą 2025-12-16 (Inspekcijos reg. Nr. 2R-6026 (2.13 Mr)) (raštas pridedamas).“

2.4. Inspekcija papildomai pažymėjo, „kad nepriklausomai nuo to, kad Inspekcijos Priežiūros skyriaus tarnautojų darbo krūvis itin padidėjęs, Inspekcija imasi visų priemonių, kad skundai ir kitos funkcijos pagal galimybes būtų atliekamos laiku ir kokybiškai.

Paminėtina, kad LVAT savo praktikoje ne kartą yra nurodęs, kad viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui. Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių (žr., pvz., LVAT 2012 m. vasario 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-1192/2012).

Pakartotinai pažymime, kad Inspekcija apgailestauja dėl susiklosčiusios situacijos bei deda visas protingas pastangas tam, kad net ir esant didelėms darbų apimtims, Inspekcijai pavestos funkcijos (ne tik susijusios su skundų nagrinėjimu) būtų vykdomos kuo įmanoma sklandžiau.

Artimiausiu metu į Priežiūros skyrių bus priimti 3 nauji darbuotojai, todėl tikimasi, kad darbuotojai sėkmingai įveiks bandomąjį laikotarpį ir įsilies į Inspekcijos veiklas, o tai leis išnagrinėti daugiau skundų teisės aktų nustatytais terminais. Kartu informuojame, kad 2025-12-01 įsigaliojus Aprašo pakeitimams, tais atvejais, kai dėl objektyvių aplinkybių pareiškėjo skundas nebus išnagrinėtas per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą 6 mėnesių terminą, Inspekcija, ne vėliau kaip paskutinę dieną iki šio termino pabaigos, raštu informuos apie tai pareiškėją, kartu nurodydama objektyvias skundo neišnagrinėjimo priežastis.

SKĮ 22 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais. Atsižvelgdami į aukščiau nurodytus paaiškinimus, į tai, kad Inspekcija iki nurodyto termino pabaigos (2025-12-31) priėmė sprendimą dėl Pareiškėjos 2024-12-06 Skundo bei vadovaudamiesi SKĮ 22 straipsnio 3 dalimi, prašome nutraukti Pareiškėjos Skundo tyrimą.

TYRIMUI REIKŠMINGOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

1. Nacionalinės teisės aktai:

1.1. *Konstitucijos 5 straipsnis* – „[...] Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

1.2. *Seimo kontrolierių įstatymo (SKĮ):*

2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 1 dalis – „Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises [...] ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]“

12 straipsnio 1 dalis „Seimo kontrolierių tiriami skundai“ – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje [...]“

1.3. *Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (ADTAĮ):*

8 straipsnio „Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos statusas ir veiklos principai“ 2 dalis – „Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos veikla grindžiama teisėtumo, nešališkumo, viešumo, profesionalumo atliekant savo funkcijas principais. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, atlikdama Reglamente (ES) 2016/679 nustatytas priežiūros institucijos užduotis ir šiame įstatyme jai nustatytas funkcijas bei priimdama sprendimus dėl jų atlikimo, yra nepriklausoma. Jos teisės gali būti suvaržytos tik įstatymų.“

23 straipsnio „Skundų nagrinėjimo tvarka“ 1 dalis – „Priežiūros institucija nagrinėja skundus dėl Reglamento (ES) 2016/679, kitų tiesiogiai taikomų Europos Sąjungos teisės aktų, šio įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, pažeidimų šių teisės aktų ir priežiūros institucijos nustatyta tvarka.“

30 straipsnio „Pareiškėjo informavimo ir skundo nagrinėjimo terminai“ 2 dalis – „Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta ir pareiškėjui atsakyta per 4 mėnesius nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos, išskyrus atvejus, kai dėl skunde ar jo dalyje nurodytų ar nagrinėjimo metu paaiškėjusių aplinkybių sudėtingumo, informacijos apimtys, skundžiamo asmens ir kitų juridinių ar fizinių asmenų vengimo vykdyti priežiūros institucijos reikalavimus, skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio arba kitų objektyvių priežasčių būtina skundo ar jo dalies nagrinėjimą pratęsti. Šiais atvejais skundo ar jo dalies nagrinėjimo terminas pratęsiamas, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams. Bendras skundo ar jo dalies nagrinėjimo terminas negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos. Apie skundo ar jo dalies nagrinėjimo termino pratęsimą ir pratęsimo priežastis pranešama pareiškėjui. Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta per įmanomai trumpiausią laiką.“

1.4. *Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnis* – „1. Teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą. 2. Teisėkūroje vadovaujama šiais principais: 1) tikslingumo, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis; [...] 3) pagarbos asmens teisėms ir laisvėms, reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų; [...] 7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigalioję kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

1.5. *Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1156 (Nuostatai), 11 punktas* – „Siekdama Nuostatų 9.2 papunktyje nurodyto veiklos tikslo, Inspekcija: 11.1. Įstatymo BDAR [...], nustatyta tvarka nagrinėja asmenų skundus šių įstatymų [...], Inspekcijos nustatyta tvarka nagrinėja asmenų skundus tarptautinėse sutartyse nustatytais atvejais ir, remdamasi skunduose pateikta informacija, tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą bei priima sprendimus dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimų; 11.2. tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą BDAR, Įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, bei Inspekcijos nustatyta tvarka ir priima sprendimus dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimų, taip pat vykdo kitas BDAR nustatytas užduotis [...].“

1.6. *Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2021 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 1T-20 (1.12.E) (Inspekcijos direktoriaus 2024 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1T-61 (1.12.E) redakcija) (Įsakymas), patvirtinto Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nagrinėjamų skundų nagrinėjimo tvarkos aprašo (Aprašas):*

34 punktas – „Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta Įstatymo 30 straipsnyje nustatytais terminais [...].“

36 punktas – „Apie skundo nagrinėjimo termino pratęsimą informuojama raštu ne vėliau kaip sueinant Įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatytam 4 mėnesių skundo nagrinėjimo terminui. Informuojant apie skundo nagrinėjimo termino pratęsimą, pareiškėjui nurodomos termino pratęsimo priežastys: 36.1. skunde nurodytų ar skundo nagrinėjimo metu paaiškėjusių aplinkybių sudėtingumas; 36.2. didelė informacijos apimtis; 36.3. skundžiamo asmens, kitų juridinių ar fizinių asmenų vengimas vykdyti Inspekcijos reikalavimus; 36.4. skundžiamo asmens veiksmų tęstinis pobūdis; 36.5. kitos objektyvios priežastys (Inspekcijos personalo kaita, išaugusios darbų apimtys, žmogiškųjų išteklių trūkumas ir kt.).“

36¹ punktas – „Jeigu dėl objektyvių aplinkybių pareiškėjo skundas nebuvo išnagrinėtas per ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą 6 mėnesių terminą, Inspekcija, ne vėliau kaip paskutinę dieną iki šio termino pabaigos, informuoja apie tai pareiškėją, kartu nurodydama objektyvias skundo neišnagrinėjimo priežastis“ (įsigaliojo nuo 2025-12-01).

TYRIMUI REIKŠMINGA TEISMŲ PRAKTIKA

1. Konstitucinio Teismo praktika

2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas – „Valstybės tarnybos sistemos, valdžios įstaigų darbas turi būti organizuotas taip, kad į valdžios įstaigas, valstybės tarnautojus kreipęsi žmonės nepatirtų savivalės, piktnaudžiavimo, biurokratizmo, kad jų reikalai būtų nagrinėjami ir sprendžiami nevilkinant. [...]. Neleistina, kad valstybės ir savivaldybių įstaigų darbas būtų organizuotas taip, kad į valstybės ar savivaldybės instituciją, valstybės tarnautoją tam tikru reikalu kreipęsis asmuo būtų priverstas dar kartą kreiptis tuo pačiu reikalu dėl to, kad po pirmojo kreipimosi, nors šis ir buvo pagrįstas ir atitiko visus teisės aktuose nustatytus reikalavimus (įskaitant procedūrinius), šio reikalo nagrinėjimas nebuvo inicijuotas.“

„Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, visi pareigūnai turi veikti remdamiesi teise [...]. Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. [...]. Neužtikrinus teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.“

„Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio teismo 2002-08-21 nutarimas); pažymėtina tai, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas, yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (Konstitucinio teismo 2003-12-30 nutarimas).“

2009 m. birželio 22 d. nutarimas – „Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja visų teisės aktų hierarchiją ir neleidžia poįstatyminiais teisės aktais reguliuoti santykių, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymu, taip pat poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatyme, nebūtų grindžiamas įstatymais (Konstitucinio Teismo 2006-03-14 nutarimas), nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminiu teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002-08-21 nutarimas).“

2022 m. spalio 12 d. nutarimas – „Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu ar jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu; [...] Kai kada poreikį įstatymų nustatytą teisinį reguliavimą detalizuoti ir sukonkretinti poįstatyminiuose teisės aktuose gali lemti būtinumas teisėkūroje remtis specialiomis žiniomis ar specialia (profesine) kompetencija (*inter alia* 2005 m. vasario 7 d., 2007 m. gegužės 5 d., 2020 m. gruodžio 7 d. nutarimai), tačiau, kaip ne kartą yra pabrėžęs Konstitucinis Teismas, jokiais aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimties; poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti ir tokio su žmogaus teisėmis, jų įgyvendinimu susijusių santykių teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatyme.“

2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (LVAT):

2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012 – „Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). Vienas iš

gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (LVAT 2005-05-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, [...] ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

2012 m. gegužės 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2327/2012 – „Viešojo administravimo subjektui praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu.“

2023 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-261-575/2023 – „Pagal esamą administracinių teismų praktiką, asmuo, nepriklausomai nuo dokumento, kuriuo kreipiasi į viešojo administravimo subjektą, pobūdžio (skundas, pareiškimas, prašymas), turi teisę, kad šis kreipimasis būtų išnagrinėtas ir į jį būtų atsakyta teisės aktų nustatyta tvarka (LVAT 2018 m. rugsėjo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-651-624/2018).“
